

VOORUITZICHTEN

Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060

Algemene Directie
Statistiek en Economische
Informatie

December 2011

.be

Vooruitzichten

Een van de belangrijkste opdrachten van het Federaal Planbureau (FPB) bestaat erin de beleidsmakers te helpen anticiperen op de toekomstige evolutie van de Belgische economie.

Onder de verantwoordelijkheid van het INR maakt het FPB aldus twee keer per jaar, in februari en september, kortetermijnvoorzichten voor de Belgische economie - de *Economische begroting* - met het oog op, zoals de naam aangeeft, de opmaak van de Rijksbegroting en de controle ervan. Op verzoek van de sociale partners, publiceert het FPB in mei de *Economische middellangetermijnvoorzichten* in een internationale context. In het verlengde daarvan worden, in samenwerking met regionale instellingen, de *Regionale economische vooruitzichten* opgesteld. De *Nime Outlook* beschrijft één keer per jaar middellangetermijnvoorzichten voor de wereldeconomie. Het FPB publiceert om de drie jaar *Langetermijnenergievoorzichten voor België*. Ook om de drie jaar maakt het, in samenwerking met de FOD Mobiliteit en Vervoer, *Langetermijnvoorzichten voor transport in België*. Tot slot maakt het FPB jaarlijks in samenwerking met de ADSEI *Bevolkingsvoorzichten* op lange termijn.

Overname is toegestaan, behalve voor commerciële doeleinden, mits bronvermelding: Federaal Planbureau en Algemene Directie Statistiek, Bevolkingsvoorzichten 2010-2060

Verantwoordelijke uitgever FPB: Henri Bogaert - Wettelijk depot: D/2011/7433/29

Verantwoordelijke uitgever ADSEI: Annie Versonnen

VOORUITZICHTEN

Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060

December 2011

**Federaal
Planbureau**

Economische analyses en vooruitzichten

**Algemene Directie Statistiek en
Economische Informatie**

Bijdragen

Deze publicatie werd verwezenlijkt door Micheline Lambrecht, FPB (ml@plan.be)

in samenwerking met:

de ADSEI: Walter Verboven, Michel Willems, Stephan Moens, Freddy Verkruyssen;

het FPB: Johan Duyck, Jean-Marc Paul, Geert Bryon.

Federaal Planbureau

Kunstlaan 47-49, 1000 Brussel

tel.: +32-2-5077311

fax: +32-2-5077373

e-mail: contact@plan.be

<http://www.plan.be>

Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

WTC III – Simon Bolivarstraat 30, 1000 Brussel

tel.: +32-2-2775111

e-mail: info@statbel.economie.fgov.be

<http://statbel.fgov.be>

Voorwoord

Sinds het begin van de jaren 70 werkt het FPB mee aan het opstellen van de bevolkingsvooruitzichten, die toen door het NIS werden opgemaakt. Vanaf de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 nam het FPB de modellering op zich. In 2011 werd een overeenkomst afgesloten tussen de ADSEI en het FPB over de algemene organisatie van de bevolkingsvooruitzichten. Deze overeenkomst bepaalt de rol van elke instelling - de ADSEI geeft de gegevens door en het FPB zorgt voor het opstellen van de vooruitzichten - evenals de timing en de producten.

De overeenkomst vormt de grondslag van een nauwe samenwerking tussen de twee instellingen om ieder jaar up-to-date bevolkingsvooruitzichten te produceren. De tabellen met de belangrijkste resultaten en een begeleidende publicatie worden op de websites van beide instellingen geplaatst.

Om de drie jaar worden zowel de methodologie als de hypothesen grondig herzien. Beide instellingen, die hun deskundigheid in demografie bundelen, kunnen, bij die gelegenheid, zoals gebruikelijk, ook de bijstand van een Wetenschappelijk Comité inroepen. Naast de betrokken personen binnen de ADSEI en het FPB bestaat dit Comité uit demografen die met demografische vooruitzichten vertrouwd zijn en uit gebruikers van deze vooruitzichten, afkomstig hetzij uit de Belgische universiteiten, hetzij uit de federale, gewest- en gemeenschapsadministraties. De vorige, in 2008 verschenen, begeleidende publicatie was een 'Planning Paper'¹. Vanaf deze uitgave kaderen de bevolkingsvooruitzichten in een speciale reeks van publicaties die alle terugkerende vooruitzichten van het FPB omvat, en 'Vooruitzichten' wordt genoemd.

Uit de meest recente gedetailleerde demografische waarnemingen (2007 herzien en 2008-2009), die resulteren in de waargenomen bevolking op 1 januari 2010, blijkt dat de demografische parameters grondige veranderingen hebben ondergaan. Gezien de korte termijn voor het uitwerken van de bevolkingsvooruitzichten, die bruikbaar moesten zijn voor diverse economische vooruitzichten die het FPB in de lente 2011 publiceerde, was het deze keer niet mogelijk een beroep te doen op het Wetenschappelijk Begeleidingscomité o.a. voor een eventuele herziening van de methodologie. Die blijft in wezen dezelfde als die gebruikt in de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060.

De demografische evoluties werden desondanks zorgvuldig geanalyseerd en de hypothesen grondig herzien. De nieuwe Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 werden afgewerkt in april 2011. Er werd beslist dat deze Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060, gezien de omvang van de aangebrachte veranderingen in de hypothesen tengevolge van de recente evoluties, zouden beschouwd worden als een grondige herziening.

Voor het uitwerken van de bevolkingsvooruitzichten waren vele vormen van samenwerking tussen de ADSEI en het FPB vereist. Hoofdstuk 1 geeft verschillende voorbeelden van deze samenwerking. Wij wensen alle medewerkers van harte te bedanken voor hun inbreng en meer bepaald Micheline Lambrecht van het FPB, auteur van deze publicatie. Zij heeft daarbij extra zorg besteed aan de analyse van de recente demografische evoluties. Zo kon de keuze van de hypothesen verduidelijkt worden en de impact ervan op de vooruitzichten gemeten worden.

We verheugen ons opnieuw over de resultaten van de samenwerking tussen onze twee instellingen, die we in de toekomst nog willen versterken. We hopen dat de lezers in deze publicatie of in de tabellen op de websites van onze twee instellingen informatie, elementen van reflectie en aanknopingspunten voor het beleid zullen vinden.

Annie Versonnen
Directeur-generaal
Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Henri Bogaert
Commissaris van het Plan
Federaal Planbureau

¹ "Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060", Federaal Planbureau, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie en Wetenschappelijk Begeleidingscomité, Brussel, FPB, Planning Paper nr. 105, mei 2008.

Inhoudstafel

Synthese.....	1
1. Recente demografische evoluties, dimensies en beschikbaarheid van de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060	4
2. Evoluties en hypothesen van demografische parameters in de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060.....	6
2.1. Algemeen overzicht van de evoluties en de hypothesen m.b.t. de demografische parameters in de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 (kader van de samenvatting)	6
2.2. Evolutie en hypothesen m.b.t. de levensverwachting	7
2.3. Evolutie en hypothesen m.b.t. de vruchtbaarheid	8
2.4. Algemeen overzicht van de vitale indicatoren	9
2.5. Evolutie en hypothesen m.b.t. de interne migratie	10
2.6. Evolutie en hypothesen m.b.t. de internationale immigratie	11
2.7. Evolutie en hypothesen m.b.t. de internationale emigratie	13
2.8. Evolutie en hypothesen m.b.t. de naturalisaties	13
3. Algemeen overzicht van de loop van de bevolking tussen 2010 en 2060	15
4. Algemeen overzicht van de evolutie en leeftijdsstructuur van de bevolking tussen 2010 en 2060	17

Lijst van tabellen

Tabel 1	Vitale indicatoren voor België, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap tussen 2000 en 2060	9
Tabel 2	Loop van de bevolking in België, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap tussen 2000 en 2060	16
Tabel 3	Structuur van de bevolking in België, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap tussen 2000 en 2060	19

Synthese

Vergeleken met de gegevens die beschikbaar waren voor de laatste Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060, die in mei 2008 werden gepubliceerd, bestaan er *drie observatiejaren meer van de meest recente gedetailleerde demografische waarnemingen* van 2007 tot 2009 die leiden tot de waargenomen bevolking op 1 januari 2010. Daaruit blijkt dat *de levensverwachting van mannen is gestegen*, zodat ze nog dichterbij die van vrouwen komt te liggen, dat *de vruchtbaarheid van – voornamelijk Belgische – vrouwen weer toeneemt* en dat er *nog meer internationale immigratie* is.

Sinds het begin van de jaren 2000 *neemt de levensverwachting van mannen sneller toe dan die van vrouwen*, terwijl de vooruitgang van die groei voor beide geslachten enigszins verzwakt. Het verschil in het gemiddeld aantal nog te leven jaren tussen de twee geslachten wordt kleiner, in deze bevolkingsvooruitzichten zelfs heel wat. In 2009 lag de levensverwachting bij de geboorte in België op 77,7 jaar voor mannen en op 82,9 jaar voor vrouwen. In 2060 zou een man in België mogen hopen op 86,2 levensjaren en een vrouw op 88,8 jaar. In 2060 zou de levensverwachting voor vrouwen dus 2,6 jaar hoger liggen dan voor mannen. In 2009 was dat nog 5,2 jaar.

De vruchtbaarheid van de Belgische vrouwen gaat in stijgende lijn, vooral in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Vlaams Gewest. *De vruchtbaarheid van buitenlandse vrouwen daarentegen daalt eerder, behalve in het Waals Gewest*. Voor heel België ging het gemiddeld aantal kinderen per vrouw van Belgische nationaliteit van 1,57 in 2000 naar gemiddeld 1,74 voor de jaren 2006 tot 2008. Voor buitenlandse vrouwen ging deze indicator van 2,47 kinderen per vrouw naar 2,52, dus slechts een zeer geringe stijging. In totaal ging het gemiddeld aantal kinderen per vrouw in België van 1,67 in 2000 naar gemiddeld 1,82 voor de jaren 2006 tot 2008.

Voor het hele land blijft *het natuurlijk saldo*, of het verschil tussen geboorten en sterfgevallen, positief tot 2060 door de heropleving van de vruchtbaarheid en de stijging van de levensverwachting. Dat is echter niet het geval in alle arrondissementen, of in het Waals Gewest waar het natuurlijk saldo vanaf de jaren 2040 negatief zou kunnen worden.

Wat de *interne migratie* betreft, neemt men een *stijging* waar van *de frequentie van de wijzigingen van woonplaats, vooral binnen het arrondissement zelf*. Vergeleken met het Waals Gewest, wordt het Vlaams Gewest attractiever. Weliswaar is het groeipercentage van de bevolking uit een positief intern migratiesaldo nog altijd groter in het Waals dan in het Vlaams Gewest maar het daalt in het Waals Gewest, terwijl het in het Vlaams Gewest stijgt.

Het Vlaams Gewest en het Waals Gewest, en in het bijzonder de Duitstalige Gemeenschap, zullen meer immigratie kennen uit de rest van het land dan emigratie naar de rest van het land (positieve interne migratiesaldo's). Zoals steeds zal *het interne migratiesaldo van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest negatief blijven* want dit gewest vertoont alle kenmerken van de stedelijke arrondissementen.

De internationale immigratie, die de laatste jaren sterk steeg – 89.052 personen in 2000, 137.699 in 2006, 166.479 in 2009 – zou volgens de experts nog enkele jaren licht toenemen. Ter herinnering, de internationale immigratie omvat zowel terugkerende Belgen als binnenkomende buitenlanders en die laatsten

kunnen zowel burgers van lidstaten van de Europese Unie, van andere westerse landen als uit de rest van de wereld zijn. De internationale immigratie zou in 2014 een maximum bereiken van ongeveer 176.000 personen. Daarna zou ze schommelen in functie van de relatieve economische attractiviteit van België. Tegen het midden van de jaren 2030 zou ze terugvallen op een jaarlijks peil van 138.000 personen. Daarna zou ze weer stijgen tot 156.000 personen in 2060.

De emigratiecijfers naar het buitenland stijgen lichtjes, vooral bij niet-Belgen. Dat tempert enigszins de stijging van het internationale migratiesaldo (of netto-immigratie).

De migratiesaldo's met het buitenland zouden positief zijn voor het land, alle gewesten en de Duitstalige Gemeenschap. Dat zal echter niet altijd het geval zijn op het vlak van de arrondissementen. Het netto externe of internationale migratiesaldo van België bedroeg +13.732 personen in 2000, +49.536 in 2006 en +62.761 in 2009. Volgens de hypothesen zou het in 2012 een piek van +64.900 bereiken. Tegen het midden van de jaren 2030 zou het terugvallen op een minimum van +22.000. Daarna zou het weer stijgen tot +32.700 in 2060.

De naturalisatiecijfers dalen voor alle nationaliteitengroepen, zelfs voor de niet-Europese burgers. Het algemene naturalisatiecijfer van vreemdelingen ging van 6,7% in 2000 naar gemiddeld 3,4% in de jaren 2007 tot 2009.

De bevolking van België zal blijven stijgen van 10.839.855 personen die ingeschreven waren op 1 januari 2010 tot 13.515.000 in 2060. Dat is een stijging met 25%. Die toename zou algemeen zijn. Bijzonder sterk wordt ze verwacht in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (+35%, tot een bevolking van 1.475.200 personen). In het Vlaams en Waals Gewest (dat laatste inclusief de Duitstalige Gemeenschap), zou ze resp. +23% en +25% bedragen. Door de lage vruchtbaarheid en een negatief natuurlijk saldo zou de bevolking in de Duitstalige Gemeenschap als dusdanig slechts met +10% stijgen in die periode.

Wegens de recente demografische evoluties zou de bevolking van België in 2060 nog groter zijn dan voorzien in de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 (in deze vorige vooruitzichten zouden de bevolking van België en die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest respectievelijk 12.662.800 en 1.327.700 inwoners in 2060 tellen). De bevolking zou ook jonger zijn dan vroeger voorzien, met o.m. een groter aandeel personen op actieve leeftijd. Die verjonging zou de stijging van de afhankelijkheidscoëfficiënt van ouderen een beetje temperen. Voor heel België zou die coëfficiënt immers van 26 ouderen per 100 personen op actieve leeftijd in 2010 tot 42 in 2060 stijgen, i.p.v. tot 45 in de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060.

De bevolking binnen de leeftijdsgroepen die de grootste uitgaven voor pensioenen en bejaardenzorg genereren neemt nog altijd fors toe maar iets minder dan voorzien in de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060, door de minder sterke stijging van de vrouwelijke levensverwachting. Voor België zouden de aantallen personen van 65 en meer en van 85 en meer van een index 100 in 2010 tot een index van respectievelijk 180 en 319 in 2060 toenemen (deze stijging bedroeg respectievelijk 179 en 335 in de vorige bevolkingsvooruitzichten). Op gewestelijk niveau zouden de waarden van de index van het aantal personen van 85 en meer in 2060 (basis 2010 = 100) zeer sterk kunnen afwijken van de gemiddelde waarde van België.

De resultaten van de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 worden gepubliceerd op de websites van het FPB (<http://www.plan.be>) en van de ADSEI (<http://statbel.fgov.be>) in de vorm van drie soorten tabellen (jaarlijkse

bevolking per leeftijd en geslacht, jaarlijkse loop van de bevolking per geslacht, diverse demografische coëfficiënten) voor elk van de volgende geografische niveaus: arrondissement, provincie, gewest en Duitstalige Gemeenschap, land, in het reeds eerder gebruikte formaat, dat onder meer de waarnemingen sinds 2000 omvat. Bij de tabellen hoort deze *publicatie*, die een analyse geeft van de recente demografische evoluties evenals de hypothesen en resultaten van de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060.

1. Recente demografische evoluties, dimensies en beschikbaarheid van de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060

Drie extra waarnemingsjaren sinds de gegevens van de laatste gepubliceerde bevolkingsvooruitzichten ...

De gedetailleerde waarnemingen die de ADSEI vroeger aan het FPB leverde, betroffen de “loop van de bevolking” (of de geboorten, sterfte, interne en internationale migraties) van het jaar 2006 en de resulterende bevolking op 1 januari 2007. Op basis daarvan heeft het FPB de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 uitgewerkt, die op de websites van beide instellingen werden geplaatst. De analyse van de voorbije ontwikkelingen en de uitwerking van de hypothesen gebeurden in nauwe samenspraak tussen de twee instellingen en een Wetenschappelijk Comité van academische en institutionele deskundigen die bij de uitwerking en/of het gebruik van bevolkingsvooruitzichten betrokken zijn. Deze werkzaamheden maakten het voorwerp uit van een publicatie die eveneens op de website van de twee instellingen werd geplaatst².

Daarna heeft het FPB voor zijn economische vooruitzichten een versie van deze bevolkingsvooruitzichten gebruikt die lichtjes werd geüpdatet op basis van een statistiek van de loop van de bevolking in 2007, die ondertussen aangepast werd. Deze ongepubliceerde versie bevatte dezelfde hypothesen als de bovenvermelde bevolkingsvooruitzichten maar ging uit van waarnemingen op 1 januari 2008.

Begin 2011 kon de ADSEI de lichtjes gecorrigeerde loop van de bevolking in 2007 en de loop van de bevolking in 2008 en 2009 aan het FPB doorgeven. Die resulteren samen in de waargenomen bevolking op 1 januari 2010. Ze heeft ook de volledige gegevens over de vruchtbaarheid naar leeftijd van de moeder tot en met 2008 geleverd. De gegevens komen respectievelijk uit het Rijksregister van de natuurlijke personen en de geboorteformulieren.

... tonen aan dat de levensverwachting van mannen sterker is gestegen, dat de vruchtbaarheid van Belgische vrouwen weer toeneemt en dat er nog meer internationale immigratie is.

Het onderzoek van de nieuwe gegevens toont een aantal markante recente evoluties, o.m. dat de levensverwachting van mannen forser is gestegen, waardoor ze dichterbij die van vrouwen komt te liggen, dat de vruchtbaarheid van – voornamelijk Belgische – vrouwen weer toeneemt, dat zowel de interne als de externe migratie verhoogt en dat de internationale immigratie die reeds tot 2006 aanzienlijk was, nog sterker is toegenomen.

De basishypothesen moesten dus grondig herzien en aangepast worden. Niettemin was de tijd beperkt omdat de economische vooruitzichten op korte, middellange en lange termijn in de loop van eerste semester 2011 uitgewerkt moesten worden. Daardoor was het niet mogelijk om, zoals gebruikelijk, de expertise van het Wetenschappelijk Comité volledig in te schakelen, hoewel sommige leden toch hun steentje hebben bijgedragen. Om dezelfde reden is de gebruikte methodologie om de bevolkingsvoor-

² “Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060”, Federaal Planbureau, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie en Wetenschappelijk Begeleidingscomité, FPB, Planning Paper nr. 105, mei 2008.

uitzichten 2010-2060 uit te werken grotendeels dezelfde als tevoren. Ze is beschreven in bovenvermelde publicatie.

Dimensies van de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060

De Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 gaan uit van de bevolking per arrondissement, leeftijd, geslacht en nationaliteit, zoals waargenomen op 1 januari 2010. Een opsplitsing per nationaliteit (meestal Belgen en buitenlanders, met soms een verdere opsplitsing van deze laatste groep in grote subgroepen) wordt vooral gebruikt om hypothesen op te bouwen, in het bijzonder m.b.t. vruchtbaarheid, interne en internationale migraties en naturalisaties. De resultaten worden echter, zoals tevoren, zonder nationaliteitsonderscheid gepubliceerd.

De resultaten van de bevolkingsvooruitzichten per arrondissement op 1 januari van 2010 (waargenomen) tot 2060 worden vervolgens gegroepeerd per provincie, per gewest – waarbij de Duitstalige gemeenschap apart wordt weergegeven – en voor het hele land.

Beschikbaarheid van de resultaten van de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 op de websites van het FPB en van de ADSEI

De bevolkingsvooruitzichten worden, net zoals de jaarlijkse loop van de bevolking (geboorten, sterfgevallen, interne en externe migraties) en verschillende demografische coëfficiënten (gemiddeld aantal kinderen per vrouw, levensverwachtingen en diverse demografische indicatoren – leeftijdsstructuur per grote leeftijdsgroepen, gemiddelde leeftijd, kenmerken van de bevolking op actieve leeftijd, intensiteit van de vergrijzing en afhankelijkheidscoëfficiënten) in het eerder gebruikte formaat voor alle bovenmelde geografische niveaus gepubliceerd op de websites van het FPB (<http://www.plan.be>) en van de ADSEI (<http://statbel.fgov.be>). Ze omvatten ook de waarnemingen sinds 2000. Deze publicatie is eveneens beschikbaar op beide websites.

2. Evoluties en hypothesen van demografische parameters in de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060³

2.1. Algemeen overzicht van de evoluties en de hypothesen m.b.t. de demografische parameters in de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 (kader van de samenvatting)

Samenvatting van de hypothesen van de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060

In 2009 lag de **levensverwachting bij de geboorte** in België op 77,7 jaar voor mannen en op 82,9 jaar voor vrouwen. In 2060 zou een man in België mogen hopen op 86,2 en een vrouw op 88,8 levensjaren. In 2060 zou de levensverwachting bij de geboorte voor vrouwen dus 2,6 jaar hoger liggen dan voor mannen. In 2009 was dat nog 5,2 jaar.

Het gemiddeld aantal kinderen per vrouw in België, dat voor de jaren 2006 tot 2008 gemiddeld 1,82 bedroeg, zou tussen 2010 en 2060 schommelen tussen 1,85 en 1,88.

De migratiebewegingen **binnen het grondgebied** nemen licht toe, vooral binnen het arrondissement. De gemiddelde vertrekpercentages uit elk arrondissement en de uitsplitsing ervan over elk van de 43 arrondissementen (dat van vertrek en de 42 anderen) tussen 2007 en 2009 worden gedurende de hele projectieperiode constant gehouden.

De **internationale immigratie**, die de laatste jaren sterk steeg - 89.052 personen in 2000, 137.699 in 2006, 166.479 in 2009 - zou volgens de experts nog enkele jaren licht toenemen. Zij zou in 2014 een maximum bereiken van ongeveer 176.000 personen. Daarna zou ze fluctueren in functie van de relatieve economische attractiviteit van België. In 2020 zou ze 165.000 bedragen. Tegen het midden van de jaren 2030 zou ze terugvallen op een jaarlijks minimum van 138.000 personen. Daarna zou ze weer stijgen tot 156.000 personen in 2060.

De van 2007 tot 2008 waargenomen gemiddelde **emigratiecijfers naar het buitenland** worden over de hele projectieperiode constant gehouden. Zij wijzen ook op lichtjes grotere migratiebewegingen, vooral bij buitenlanders. Dat tempert enigszins de stijging van het internationale migratiesaldo (of de netto-immigratie). Het in 2009 waargenomen **migratiesaldo van België** bedroeg +62.761 personen. In 2012 zou het een piek van +64.900 bereiken. Tegen het midden van de jaren 2030 zou het terugvallen op een minimum van +22.000. Daarna zou het weer stijgen tot een waarde van +32.700 in 2060.

De **naturalisatiecijfers** dalen voor alle nationaliteitengroepen, zelfs voor niet-Europese staatsburgers. De naturalisatiecijfers van de grote nationaliteitengroepen worden constant gehouden tijdens de projectie. Het totale cijfer zou schommelen tussen 3,6% en 4%, naargelang van de samenstelling van de buitenlandse immigratie per nationaliteit.

³ Opmerking: de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 werden medio april afgesloten. Het was dus niet mogelijk rekening te houden met de effecten van de wet over de gezinshereniging die op 26 mei door de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd gestemd en die de criteria strenger maakt (zie Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen wat de voorwaarden voor de gezinshereniging betreft - Kamer van Volksvertegenwoordigers 53-443-2010/2011). Het meten van de impact van deze nieuwe bepalingen zou trouwens een bijzonder ingewikkelde studie vergen.

2.2. Evolutie en hypothesen m.b.t. de levensverwachting

Sedert kort neemt de levensverwachting bij de mannen sneller toe dan bij de vrouwen. Tegen 2060 zal de levensverwachting nog bij beide geslachten stijgen, maar bij vrouwen in mindere mate dan in de vorige vooruitzichten. Het verschil in het gemiddeld aantal nog te leven jaren tussen de twee geslachten wordt op termijn kleiner.

Met de nieuwe gegevens over de bevolking op 1 januari en over de sterfte gedurende het jaar konden de sterftequotiënten voor drie bijkomende jaren berekend worden. Een nieuwe projectie van deze sterftequotiënten per jaar, leeftijd en geslacht werd berekend voor de drie gewesten. Dat is het minimale geografische niveau om over een voldoende aantal waarnemingen per leeftijd te beschikken. Daarna werden de verwachte jaarlijkse groeicijfers per leeftijd, geslacht en gewest uniform toegepast op de quotiënten van de arrondissementen van hetzelfde gewest. Dat houdt impliciet in dat hetzelfde specifieke sterfteschema per geslacht en leeftijd in het arrondissement wordt behouden en dat de sterfte in alle arrondissementen van hetzelfde gewest op dezelfde manier evolueert als resultaat van o.a. gedrag en beleids- en economische omstandigheden eigen aan het gewest.

In 2006 lag de levensverwachting bij de geboorte in België op 77,0 jaar voor mannen en op 82,7 jaar voor vrouwen. In 2009 bedroeg de levensverwachting respectievelijk 77,7 en 82,9 jaar. De levensverwachting groeit dus sneller bij de mannen (+0,7 jaar) dan bij de vrouwen, die maar een beperkte stijging (+0,2 jaar) kennen. De sterkere stijging van de levensverwachting bij mannen en een zekere verzwakking van de groei van de levensverwachting bij vrouwen worden ook weerspiegeld in de nieuwe projecties van de sterftequotiënten. In 2060 zou een man in België mogen hopen op 86,2 en een vrouw op 88,8 levensjaren. In de vorige Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 bedroegen deze waarden respectievelijk 85,3 en 90,9 jaar.

Uit de recente trends in de overlevingskansen kunnen twee conclusies getrokken worden: vrouwen kunnen inderdaad nog altijd op een hogere levensverwachting rekenen maar in mindere mate dan vroeger (-2,1 jaar tegen 2060 in vergelijking met de vorige bevolkingsvooruitzichten). Voor mannen is de stijging van de levensverwachting iets sterker dan vroeger voorspeld (+0,9 jaar tegen het jaar 2060). Nu zou het aantal bijkomende jaren tussen 2009 en 2060 8,5 jaar bij mannen en (slechts) 5,9 jaar bij vrouwen bedragen. Het verschil in levensverwachting tussen de twee geslachten wordt dus ditmaal veel kleiner. In 2060 zou de levensverwachting voor vrouwen 2,6 jaar hoger liggen dan voor mannen, tegen 5,2 jaar in de laatste waarneming van 2009.

2.3. Evolutie en hypothesen m.b.t. de vruchtbaarheid

De vruchtbaarheid van de vrouwen van Belgische nationaliteit gaat in stijgende lijn, vooral in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Vlaams Gewest. De vruchtbaarheid van buitenlandse vrouwen daalt eerder, behalve in het Waals Gewest.

De evolutie van de vruchtbaarheid van de vrouwen per gewest tussen het jaar 2000 en het gemiddelde van de laatste drie waargenomen jaren, 2006 tot 2008, moet ook per nationaliteit onderzocht worden.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest en het Waals Gewest steeg de vruchtbaarheid van de vrouwen van Belgische nationaliteit van respectievelijk 1,64, 1,49 en 1,73 in 2000 tot een gemiddelde van 1,88, 1,70, 1,79 kinderen per vrouw tussen 2006 en 2008. Er is dus een algemene stijging van de vruchtbaarheid van de vrouwen van Belgische nationaliteit, maar deze stijging is scherper in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (+0,24) en het Vlaams Gewest (+0,21). Dit kan gedeeltelijk, maar niet volledig, verklaard worden door de toevoeging van buitenlandse vrouwen tot de bevolking van Belgische nationaliteit via recente naturalisaties. Voor heel België ging het Totaal Vruchtbaarheidscijfer van vrouwen van Belgische nationaliteit van 1,57 in 2000 naar gemiddeld 1,74 tussen 2006 en 2008.

Voor buitenlandse vrouwen ziet de evolutie er heel anders uit. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest en het Waals Gewest ging de vruchtbaarheid van buitenlandse vrouwen tussen 2000 en de jaren 2006-2008 van respectievelijk 2,53, 2,89 en 2,00 kinderen per vrouw naar 2,52, 2,75 en 2,26. Ze daalt dus in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Vlaams Gewest maar stijgt in het Waals Gewest. Voor heel België ging het Totaal Vruchtbaarheidscijfer van vrouwen van buitenlandse nationaliteit van 2,47 kinderen per vrouw naar 2,52. Dat is een zeer geringe stijging.

Door die recente trendveranderingen was het noodzakelijk om voorzichtige hypothesen te formuleren. Hoe weet men of deze trends zich zullen doorzetten? De recente gemiddelde evolutie – op- of neerwaarts – van de vruchtbaarheid, van 2006 tot 2008, per nationaliteit en per gewest werd over de jaren 2009 tot 2011 doorgetrokken maar met een jaarlijkse afzwakking. Na 2011 werd het cijfer constant gehouden. In de toekomst wordt de vruchtbaarheid van buitenlandse vrouwen echter afhankelijk gehouden van de samenstelling van de buitenlandse immigratie per grote nationaliteitsgroep. De vruchtbaarheidscijfers van niet-Europese vrouwen zijn immers hoger dan die van vrouwen uit de nieuwe lidstaten van de EU en beduidend hoger dan die van vrouwen uit de oude lidstaten van de EU (in het Vlaams Gewest bijvoorbeeld bedroeg dat cijfer in 2009 respectievelijk 2,67, 2,35 en 1,79 kinderen per vrouw). In de projectie tussen 2010 en 2060 bedraagt de vruchtbaarheid van de vrouwen van Belgische nationaliteit ongeveer 1,79 kinderen per vrouw, en schommelt die van de buitenlandse vrouwen tussen 2,31 en 2,40. In totaal zal het gemiddeld aantal kinderen per vrouw in België tussen 2010 en 2060 variëren tussen 1,85 en 1,88 kind per vrouw. De vruchtbaarheidscijfers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest en het Waals Gewest zouden respectievelijk rond 2,01-2,07, 1,85-1,87, 1,84-1,85 kinderen per vrouw schommelen.

2.4. Algemeen overzicht van de vitale indicatoren

Tabel 1 geeft een beknopt overzicht van de evolutie van het gemiddeld aantal kinderen per vrouw en de levensverwachting bij de geboorte en op 65 jaar van mannen en vrouwen voor België en de gewesten. De tabellen met coëfficiënten op de websites van het FPB en van de ADSEI geven onder andere dezelfde waarden voor de verschillende geografische niveaus: arrondissementen, provincies, gewesten, Duitstalige Gemeenschap en België.

Opvallend is het atypische gedrag van de Duitstalige Gemeenschap. Het vruchtbaarheidscijfer blijft er laag, terwijl de levensverwachting er veel hoger ligt.

Tabel 1 Vitale indicatoren voor België, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap tussen 2000 en 2060

	2000	2010	2020	2030	2040	2050	2060
België							
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,67	1,87	1,89	1,87	1,86	1,86	1,87
Levensverwachting bij de geboorte - Mannen (jaren)	75,08	77,93	80,05	81,87	83,49	84,93	86,24
Levensverwachting bij de geboorte - Vrouwen (jaren)	81,42	83,23	84,61	85,82	86,91	87,88	88,78
Levensverwachting op 65 jaar - Mannen (jaren)	15,91	17,76	19,24	20,60	21,82	22,91	23,88
Levensverwachting op 65 jaar - Vrouwen (jaren)	20,06	21,26	22,31	23,29	24,19	25,00	25,77
Brussels Hoofdstedelijk Gewest							
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,95	2,04	2,07	2,03	2,01	2,02	2,03
Levensverwachting bij de geboorte - Mannen (jaren)	75,12	77,51	79,48	81,21	82,71	84,08	85,34
Levensverwachting bij de geboorte - Vrouwen (jaren)	81,39	82,63	83,71	84,64	85,51	86,30	87,03
Levensverwachting op 65 jaar - Mannen (jaren)	16,05	17,39	18,60	19,75	20,82	21,83	22,76
Levensverwachting op 65 jaar - Vrouwen (jaren)	20,40	20,92	21,56	22,20	22,81	23,39	23,95
Vlaams Gewest							
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,57	1,85	1,87	1,86	1,85	1,85	1,85
Levensverwachting bij de geboorte - Mannen (jaren)	76,01	78,92	81,14	83,04	84,72	86,20	87,49
Levensverwachting bij de geboorte - Vrouwen (jaren)	81,94	83,92	85,45	86,76	87,94	89,00	89,94
Levensverwachting op 65 jaar - Mannen (jaren)	16,32	18,20	19,74	21,13	22,38	23,47	24,44
Levensverwachting op 65 jaar - Vrouwen (jaren)	20,38	21,70	22,87	23,93	24,90	25,78	26,58
Waals Gewest							
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,76	1,85	1,85	1,84	1,84	1,84	1,84
Levensverwachting bij de geboorte - Mannen (jaren)	73,41	76,20	78,15	79,89	81,48	82,94	84,29
Levensverwachting bij de geboorte - Vrouwen (jaren)	80,54	82,17	83,35	84,46	85,47	86,41	87,29
Levensverwachting op 65 jaar - Mannen (jaren)	15,13	16,97	18,40	19,76	21,00	22,14	23,16
Levensverwachting op 65 jaar - Vrouwen (jaren)	19,44	20,54	21,50	22,40	23,27	24,08	24,85
Duitstalige Gemeenschap							
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,40	1,43	1,45	1,45	1,45	1,45	1,45
Levensverwachting bij de geboorte - Mannen (jaren)	75,88	80,05	81,56	83,07	84,23	85,68	86,59
Levensverwachting bij de geboorte - Vrouwen (jaren)	81,57	83,61	84,44	85,52	86,56	87,38	88,26
Levensverwachting op 65 jaar - Mannen (jaren)	16,33	17,89	19,33	20,58	21,77	22,77	23,59
Levensverwachting op 65 jaar - Vrouwen (jaren)	20,19	20,98	21,77	22,69	23,52	24,31	25,08

Bron: 2000-2009: waarnemingen, ADSEI; 2010-2060: Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060, FPB-ADSEI

2.5. Evolutie en hypothesen m.b.t. de interne migratie

Men stelt een stijging vast van de frequentie van de wijzigingen van woonplaats, vooral binnen hetzelfde gewest. De netto-uitstroom uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest neemt ook toe, vooral ten voordele van het Vlaams Gewest en bij de buitenlandse bevolking.

De waarden van de interne *immigraties* en *emigraties* in de tabellen betreffen zowel de bewegingen binnen de entiteit (arrondissement, provincie, enz.) als de instroom uit de rest van het land of omgekeerd de uitstroom vanuit deze entiteit naar de rest van het land. In tegenstelling daarmee is het intern migratiesaldo de balans van de instroom en de uitstroom met de rest van het land aangezien de instroom en uitstroom binnen de entiteit gelijk zijn en elkaar opheffen.

Tussen 2004-2006 en 2007-2009 stelt men vast dat *het aantal verhuizingen zowel binnen hetzelfde gewest als naar een ander gewest sneller stijgt*. Het aantal verhuizingen vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de arrondissementen van het Vlaams Gewest en de arrondissementen van het Waals Gewest neemt tussen de twee subperiodes toe met respectievelijk 1,40%, 7,1% en 4,9%. De groei van het aandeel verhuizingen binnen of vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is dus veel kleiner, maar deze verhuizingen zijn altijd talrijk geweest.

De groei van de vertrekcijfers van één gewest naar een ander (*dus zonder rekening te houden met de uitstroom naar een andere plaats binnen hetzelfde gewest*) is echter veel kleiner (respectievelijk +1,30%, +1,94% en +0,62% vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest en het Waals Gewest). Men kan dus besluiten dat de stijging van het aantal verhuizingen overall versnelt maar sterker binnen hetzelfde gewest.

Tussen de twee subperiodes 2004-2006 en 2007-2009 loopt de *netto-uitstroom* vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op tot een verlies van resp. -0,379% tot -0,410% van de basispopulatie van het jaar, zonder de internationale immigratie. De netto-uitstroom neemt dus met 8,2% toe. Het Vlaams Gewest kent een stijging van de netto-instroom in zijn arrondissementen (van +0,027% tot 0,035% van de basispopulatie, of een forse groei met 29,6% van het instroompercentage). Het Waals Gewest kent tussen de twee subperiodes een vertraging van de netto-instroom in zijn arrondissementen (van +0,065% naar +0,062%, of een daling met 4,6% van het instroompercentage). Het Vlaams Gewest wordt dus aantrekkelijker voor interne migraties.

Gemiddeld over de periode 2007-2009 betreft de netto-uitstroom uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verhoudingsgewijs, ten opzichte van de basispopulaties van het gewest, meer Belgen dan buitenlanders (-0,45% tegen -0,32%). De toename van de bevolking van het Vlaams Gewest ten gevolge van de interne migratie betreft verhoudingsgewijs minder personen van Belgische nationaliteit dan personen van buitenlandse nationaliteit (+0,02% tegen +0,23% van hun basispopulatie binnen het gewest). De toename van de basispopulatie van het Waals Gewest ten gevolge van de interne migratie betreft verhoudingsgewijs iets meer personen van Belgische nationaliteit dan personen van buitenlandse nationaliteit (+0,06% tegen +0,05%). Voor buitenlanders die van gewest veranderen, blijkt het Vlaams Gewest dus aantrekkelijker dan het Waals Gewest. De buitenlanders versterken er de al aanwezige buitenlandse bevolking.

Voor deze Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 gebruikt men vertrekcijfers per leeftijd, geslacht en nationaliteit van elk arrondissement naar de 42 andere arrondissementen (43 als men het arrondissement Verviers splitst om de Duitstalige Gemeenschap apart te beschouwen), berekend op basis van de jaren 2007 tot 2009 en niet meer 2004 tot 2006 zoals in Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060. Ze worden over de gehele periode constant gehouden.

Als de bevolking van een arrondissement toeneemt, zal het aantal vertrekken naar andere arrondissementen, berekend door de toepassing van deze interne emigratiecijfers op de bevolking van het arrondissement, ook toenemen. Dit zal bijvoorbeeld in een latere fase het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontlasten van de instroom van talrijke internationale immigranten, die Brussel, maar ook het Vlaams Gewest, als één van hun eerste twee bestemmingen bij aankomst in België hadden gekozen.

2.6. Evolutie en hypothesen m.b.t. de internationale immigratie

De internationale immigratie, die de laatste jaren sterk in stijgende lijn ging – 166.479 personen in 2009 – zou volgens waarnemers nog enkele jaren licht toenemen. Zij zou in 2014 ongeveer 176.000 personen bereiken. Daarna zou ze fluctueren in functie van de relatieve economische attractiviteit van België. Tegen het midden van de jaren 2030 zou ze terugvallen op een jaarlijks peil van 138.000 personen. Daarna zou ze weer stijgen tot 156.000 personen in 2060.

De ADSEI definieert de internationale immigratie nu als de som van drie elementen: de aankomsten uit het buitenland volgens de normale procedures, de wijzigingen van register (asielzoekers die uit het wachtregister worden uitgeschreven en ingeschreven in de bevolkingsregisters, wanneer ze de toestemming krijgen op het grondgebied te verblijven) en de heringeschreven personen. Daarvoor werden de laatsten beschouwd als vroeger ambtshalve geschrapte personen (omdat ze op het grondgebied niet werden teruggevonden) die opnieuw waren opgedoken. Men ging ervan uit dat de twee verrichtingen binnen het jaar gebeurden en het saldo tussen ambtshalve geschrapte personen en heringeschreven personen werd toegevoegd aan de emigraties. Na onderzoek is de ADSEI nu van oordeel dat men een onderscheid moet maken tussen de binnen het jaar heringeschreven personen – die niet meer apart zullen worden opgenomen aangezien de twee verrichtingen binnen het jaar elkaar opheffen – en de heringeschreven personen die meer dan één jaar na hun verdwijning in België terugkomen. Deze laatste vertegenwoordigen de groeiende pendel, d.w.z. het komen en gaan tussen twee landen, meestal tussen het herkomstland en een immigratieland. Ze worden nu beschouwd als een nieuwe immigratie.

Alle componenten van de internationale immigratie zijn de laatste jaren aanzienlijk gestegen. Tussen 2000 en 2009 gingen de aankomsten uit het buitenland van 77.572 in 2001 naar 96.278 in 2006 en 116.950 in 2009 (of een stijging met 21,4% tussen de laatste twee jaren), de registerwijzigingen van 10.262 in 2001 naar 12.496 in 2006 en 15.501 in 2009 (of een stijging met 24,05% tussen 2006 en 2009) en de herinschrijvingen van 22.576 in 2001 naar 28.925 in 2006 en 34.028 in 2009 (of +17,6% tussen 2006 en 2009).

In totaal ging de immigratie uit het buitenland van 110.410 personen in 2001 naar 137.699 in 2006 en 166.479 in 2009 (of +20,9% tussen 2006 en 2009). Het niveau van de internationale immigratie is hoog en kent de jongste jaren een voortdurende stijging.

Als men de nationaliteitsgroepen onderscheidt, ziet men dat er wat meer Belgen terugkomen (35.827 in 2006 en 39.602 in 2009). De immigratie van burgers van het oude Europa van vijftien (EU-14) is aanzienlijk gestegen, maar is zich aan het stabiliseren (40.236 in 2006, 48.178 in 2008 en 42.766 in 2009). In 2007, na de laatste uitbreiding, was er een forse toename van burgers uit de twaalf nieuwe lidstaten (EU12) maar de groei ervan vertraagt (13.136 in 2006, 22.436 in 2007 en 24.089 in 2009). De immigratie uit niet-Europese landen vertegenwoordigt 47% van de buitenlandse immigratie en neemt gestaag toe (48.500 in 2006 en 59.258 in 2009, of een stijging met 22% in drie jaar tijd).

Hypothesen uitwerken m.b.t. internationale immigratie is een van meest gewaagde oefeningen. De internationale immigratie hangt af van het beleid van de staten en van de wereldwijde conjunctuur. Men kan ervan uitgaan dat België, door het feit dat de Europese instellingen er gevestigd zijn, aantrekkelijk zal blijven voor staatsburgers van de lidstaten van de EU en dat Europa over het algemeen aantrekkelijk zal blijven voor mensen uit de rest van de wereld.

De instroom uit het buitenland in België wordt voor elke voornoemde nationaliteitsgroep bepaald.

De instroom van Belgen schommelt relatief weinig en werd over de hele periode 2010-2060 constant gehouden op de gemiddelde waarde van 2008 tot 2009, nl. 38.843.

Voor de instroom van staatsburgers van de EU-14 nemen we als basis het lage cijfer van 2009. We passen daar de gemiddelde groei van 2006 tot 2009 op toe maar laten de uitstroom tot in 2020 geleidelijk zakken tot het niveau van 2009. Het cijfer wordt daarna vastgelegd op een waarde van 42.738 tot in 2060.

De instroom van staatsburgers uit de EU-12 en deze uit de rest van de wereld worden met dezelfde methodologie als voor de Bevolkingsvoorzichten 2007-2060 vastgelegd, nl. een combinatie van twee evolutiefactoren. De eerste factor is een indicator van de relatieve aantrekkelijkheid van België. Deze wordt voor de staatsburgers de EU-12 berekend als het verschil in BBP per hoofd tussen België en de EU-12-landen. Voor de personen uit niet-Europese landen geldt het verschil tussen België en de 26 andere Europese landen. Deze langetermijnvoorzichten van het BBP per hoofd werd voor de lidstaten van de Europese Unie uitgewerkt door de Europese Commissie in het kader van de werkgroep 'Vergrijzing' ('Ageing Working Group') van het Comité voor de economische politiek. Ze zullen binnenkort worden bijgewerkt naar aanleiding van het Europese Verslag over de vergrijzing 2012. De tweede factor is een index van de opwaartse druk van de immigratie die samengaat met de eerste factor, maar die zou verzwakken. Na een gemiddelde groei van 5,25% in 2008-2009 voor de EU-12 en 7,12% in 2007-2009 voor de rest van de wereld, zou die factor in 2015 neutraal (gelijk aan 1) worden. Deze tweede factor houdt rekening met de aanbeveling van waarnemers dat de druk van de internationale immigratie nog een paar jaar kan duren.

Deze hypothesen brengen een korte en lichte verdere stijging van de internationale immigratie tot in 2014 met zich mee. In dat jaar zou het gaan om 175.000 personen of een toename met 5,66% ten opzichte van 2009. Tegen het midden van de jaren 2030 zou ze terugvallen op een jaarlijks peil van 138.000 personen. Daarna zou ze weer stijgen tot 156.000 personen in 2060, door een verhoogde aantrekkelijkheid van het land.

In de hypothesen van deze nieuwe bevolkingsvooruitzichten zal de groei van de internationale immigratie dus zeer sterk dalen en wordt hij zelfs negatief na 2014. Toch is het duidelijk dat de impact van de hoge niveaus van internationale immigratie sinds de jaren 2000, bestaande uit vrij jonge personen (jonge actieve personen die soms al kinderen hebben), zeer groot zal zijn op het volume van de toekomstige bevolking, zowel rechtstreeks als door de effecten van de vruchtbaarheid op meer dan twee generaties in de periode 2010-2060. Die nog grotere internationale immigratie in het begin van de projectieperiode dan bij de vorige vooruitzichten zal er ook toe bijdragen dat de leeftijdsstructuur van de bevolking verjongt ten opzichte van de vorige vooruitzichten.

2.7. Evolutie en hypothesen m.b.t. de internationale emigratie

De emigratiecijfers naar het buitenland gaan er lichtjes op vooruit, in het bijzonder bij buitenlandse staatsburgers.

Net zoals de internationale immigratie gaat de neiging tot internationale emigratie in stijgende lijn. Terwijl 0,82% van de inwoners van België in 2004-2006 het land verlieten, bedroeg dit percentage 0,93% in 2007-2009. De percentages zijn natuurlijk veel hoger bij buitenlanders. In 2007-2009 vertrokken 5,39% van de buitenlanders naar het buitenland terwijl het percentage Belgische emigranten slechts 0,48% bedroeg. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kende de hoogste percentages voor alle categorieën in 2007-2009. 6,22% van de buitenlanders en 1,12% van de Belgen vertrokken er naar het buitenland.

Voor deze Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 gebruiken we de percentages van vertrekken naar het buitenland per leeftijd, geslacht en nationaliteit van elk arrondissement, berekend op basis van het gemiddelde van de jaren 2007 tot 2009 en niet meer 2004 tot 2006 zoals in de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060. Ze worden over de gehele periode constant gehouden.

2.8. Evolutie en hypothesen m.b.t. de naturalisaties

Het naturalisatiecijfer daalt voor alle nationaliteitsgroepen, zelfs voor niet-Europese staatsburgers. Het algemene naturalisatiecijfer van buitenlanders ging van 6,7% in 2000 naar 3,4% in de jaren 2007 tot 2009.

Het model houdt enkel rekening met het verwerven van de Belgische nationaliteit. Naturalisaties tot buitenlandse nationaliteiten zijn uiteraard zeldzaam in België. De nationaliteitswijzigingen hebben een weerslag op de bevolkingsvooruitzichten want ze wijzigen het toekomstige vruchtbaarheidscijfer van de vrouwen evenals de interne en externe migratiecijfers.

Voor de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 gebruiken we de gemiddelde naturalisatiecijfers van buitenlanders die de Belgische nationaliteit verwerven, per leeftijd, geslacht en arrondissement over de periode 2007 tot 2009. Deze cijfers worden over de hele periode constant gehouden maar worden jaarlijks gewogen naar de structuur van de grote groepen van buitenlandse nationaliteiten van de immigranten die vijf jaar tevoren op het Belgische grondgebied zijn aangekomen. Deze cijfers per nationaliteitsgroep zijn immers zeer uiteenlopend. De naturalisatiecijfers van staatsburgers van de Europese Unie zijn zeer klein geworden (in de jaren 2007 tot 2009 0,8% voor de oude lidstaten van de EU-15, 1,8% voor de staatsburgers van de nieuwe lidstaten), terwijl het naturalisatiecijfer van personen uit de rest

VOORUITZICHTEN

van de wereld nog altijd 8,4% bedraagt. Het algemene naturalisatiecijfer van het land is 3,4% (in 2000 bedroeg het naturalisatiecijfer van de drie nationaliteitssubgroepen respectievelijk 1,1%, 7,8% en 16,2%; het naturalisatiecijfer van alle buitenlanders was 6,7%).

3. Algemeen overzicht van de loop van de bevolking tussen 2010 en 2060

De bevolking van België zal blijven stijgen van 10.839.855 personen die op 1 januari 2010 ingeschreven waren tot 13.515.000 in 2060. Dit is een stijging met 25%. Die toename zou algemeen zijn. Bijzonder sterk wordt ze verwacht in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (+35%). In het Vlaams en Waals Gewest, zou ze respectievelijk +23% en +25% bedragen. Door de lage vruchtbaarheid en een negatief natuurlijk saldo zou de bevolking in de Duitstalige Gemeenschap in die periode slechts met 10% stijgen (cf. tabel 2).

Voor het hele land zou het natuurlijk saldo, of het verschil tussen geboorten en sterfgevallen, in de periode 2010-2060 positief zijn door de heropleving van de vruchtbaarheid en de stijging van de levensverwachting. Dit is nochtans niet het geval voor het Vlaams Gewest, waar het natuurlijk saldo vanaf 2050 negatief zou kunnen worden, en voor het Waals Gewest, waar het vanaf 2040 negatief zou zijn, rekening houdend met de huidige hypothesen van een tijdelijke daling van de internationale immigratie in de periode 2010-2060. De analyse op arrondissementniveau toont aan dat de situatie anders zal zijn voor de grote stedelijke arrondissementen (Antwerpen, Mechelen, Charleroi, Luik), waar het natuurlijk saldo over de gehele periode positief zou zijn door hun grote attractiviteit voor de buitenlandse bevolking. In de Duitstalige Gemeenschap, waar een laag vruchtbaarheidscijfer wordt waargenomen en waar de levensverwachting op termijn vrij hoog is, is het natuurlijk saldo negatief over de hele periode, met als resultaat een lagere bevolkingsaan groei.

Het Vlaams Gewest en het Waals Gewest, evenals de Duitstalige Gemeenschap, zullen meer immigratie uit de rest van het land dan emigratie kennen, wat tot positieve migratiesaldo's leidt. Zoals gebruikelijk is het intern migratiesaldo van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest negatief, aangezien dit gewest alle kenmerken van de stedelijke arrondissementen vertoont. De emigranten naar de rest van het land zijn bijvoorbeeld Belgen die de leeftijd om een gezin te stichten hebben bereikt en die een goedkopere en groenere verblijfplaats zoeken of buitenlanders die zeker zijn dat ze op het grondgebied mogen blijven en zich in een ander gewest gaan vestigen.

De migratiesaldo's met het buitenland, die, ter herinnering, migratiebewegingen van zowel Belgen als buitenlanders omvatten, zijn positief voor het hele land, alle gewesten en de Duitstalige Gemeenschap. Dit is nochtans niet waar voor alle arrondissementen. In de periode 2010-2060 zijn de externe migratiesaldo's negatief (meer vertrekken naar het buitenland dan aankomsten) of kunnen ze negatief worden in de volgende arrondissementen: Halle - Vilvoorde, Nijvel, Aat, Bergen, Thuin, Borgworm, Neufchâteau, Virton, Philippeville. De provincie Vlaams-Brabant (ook al heeft het arrondissement Leuven een positief extern saldo) en de provincie Waals-Brabant hebben als gevolg daarvan dus een negatief extern migratiesaldo.

De jaarlijkse tabellen van de bevolkingsbewegingen voor de verschillende geografische niveaus bevinden zich op de websites van het FPB en de ADSEI.

Tabel 2 Loop van de bevolking in België, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap tussen 2000 en 2060

	2000	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2060/2010
België								
Bevolking op 1 januari	10.239.085	10.839.905	11.686.905	12.286.080	12.693.317	13.097.450	13.515.028	125
Natuurlijk saldo	9.980	24.259	27.967	21.415	13.992	9.517	11.265	
Geboorten	114.883	130.016	139.891	136.770	141.891	148.050	150.026	
Sterfgevallen	104.903	105.757	111.924	115.355	127.899	138.533	138.761	
Intern migratiesaldo	0	0	0	0	0	0	0	
Extern migratiesaldo	13.732	63.822	44.213	24.262	25.306	31.953	32.653	
Bevolking op 31 december	10.263.414	10.927.990	11.759.088	12.331.760	12.732.618	13.138.923	13.558.949	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest								
Bevolking op 1 januari	959.318	1.089.538	1.270.862	1.350.570	1.374.537	1.418.362	1.475.190	135
Natuurlijk saldo	3.413	8.843	12.242	11.644	10.563	10.889	11.252	
Geboorten	13.626	18.541	21.641	21.045	20.722	21.712	22.479	
Sterfgevallen	10.213	9.698	9.399	9.401	10.159	10.823	11.227	
Intern migratiesaldo	-5.861	-13.450	-17.026	-18.377	-18.209	-18.685	-19.378	
Extern migratiesaldo	6.741	24.901	17.362	10.044	10.746	13.417	13.790	
Bevolking op 31 december	964.405	1.109.832	1.283.440	1.353.881	1.377.637	1.423.983	1.480.854	
Vlaams Gewest								
Bevolking op 1 januari	5.940.251	6.251.983	6.689.912	7.007.909	7.235.275	7.452.175	7.663.161	123
Natuurlijk saldo	4.375	12.300	11.315	6.514	3.434	-201	656	
Geboorten	61.877	71.280	75.370	72.970	77.010	80.346	80.720	
Sterfgevallen	57.502	58.980	64.055	66.456	73.576	80.547	80.064	
Intern migratiesaldo	2.211	6.994	8.512	8.981	8.574	8.675	9.008	
Extern migratiesaldo	5.840	26.871	17.773	9.486	9.930	12.687	12.997	
Bevolking op 31 december	5.952.552	6.298.151	6.727.514	7.032.892	7.257.215	7.473.338	7.685.824	
Waals Gewest								
Bevolking op 1 januari	3.339.516	3.498.384	3.726.131	3.927.601	4.083.505	4.226.913	4.376.677	125
Natuurlijk saldo	2.192	3.116	4.410	3.257	-5	-1.171	-643	
Geboorten	39.380	40.195	42.880	42.755	44.159	45.992	46.827	
Sterfgevallen	37.188	37.079	38.470	39.498	44.164	47.163	47.470	
Intern migratiesaldo	3.650	6.456	8.514	9.396	9.635	10.010	10.370	
Extern migratiesaldo	1.151	12.050	9.078	4.732	4.630	5.849	5.866	
Bevolking op 31 december	3.346.457	3.520.007	3.748.134	3.944.987	4.097.766	4.241.602	4.392.271	
Duitstalige Gemeenschap								
Bevolking op 1 januari	70.831	75.222	79.430	81.509	82.000	82.221	82.747	110
Natuurlijk saldo	108	-109	-132	-213	-327	-423	-409	
Geboorten	761	579	656	615	593	606	598	
Sterfgevallen	653	688	788	828	920	1.029	1.007	
Intern migratiesaldo	63	98	115	145	159	164	200	
Extern migratiesaldo	54	446	330	160	195	285	318	
Bevolking op 31 december	71.036	75.657	79.743	81.601	82.027	82.247	82.856	

Bron: 2000-2009: waarnemingen, NR-ADSEI; 2010-2060: Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060, FPB-ADSEI

N.B.: Deze tabel is een samenvatting. De waarnemingen omvatten een statistische aanpassing en de vooruitzichten kunnen lichte problemen met afrondingen vertonen. U vindt de exacte waarde van de componenten in de gedetailleerde tabellen op de website.

4. Algemeen overzicht van de evolutie en leeftijdsstructuur van de bevolking tussen 2010 en 2060

Een nog grotere bevolking in 2060 dan vroeger voorspeld: 13.515.000 inwoners in België en 1.475.200 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar de bevolking gemiddeld veel jonger is.

In vergelijking met de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 leiden de heropleving van de vruchtbaarheid en de aanhoudende sterke internationale immigratie, ondanks een zwakkere groei van de levensverwachting, tot een nog grotere bevolkingsaangroei in de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060, in het bijzonder in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De totale bevolking van België zou stijgen van 10.839.905 inwoners op 1 januari 2010 tot 13.515.000 in 2060, i.p.v. 12.662.800 in 2060 in de vorige Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060, of 7% meer. De bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zou stijgen van 1.089.538 inwoners in 2010 tot 1.475.200 inwoners in 2060, tegen 1.327.700 in 2060 in de vorige vooruitzichten, of 11% meer. De verhoging van de groeiprognozes van de totale bevolking in 2060 is kleiner voor het Vlaams en het Waals Gewest (respectievelijk +9% en +1% ten opzichte van de vorige bevolkingsvooruitzichten). Daarentegen leiden de Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 tot een daling van de bevolking in 2060 met 1% voor de Duitstalige Gemeenschap ten opzichte van de vroegere bevolkingsvooruitzichten (zie tabel 3).

Door de aanhoudende verjonging van zijn bevolking via aankomsten en vertrekken van de interne en internationale migratie is het Brussels Hoofdstedelijk Gewest jonger dan de andere gewesten en zal dat in de toekomst nog meer zijn. In 2060 zou de gemiddelde leeftijd in dit gewest 39,6 jaar zijn (37,8 in 2010, 40,5 in 2060 in de Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060) tegenover respectievelijk 44,7, 43,7 en 47,3 jaar in het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en de Duitstalige Gemeenschap.

In vergelijking met de vorige bevolkingsvooruitzichten vermindert een jongere bevolking, met een groter aandeel personen op actieve leeftijd, lichtjes de afhankelijkheidscoëfficiënt van ouderen. Die coëfficiënt stijgt toch van 26 ouderen per 100 personen op actieve leeftijd in 2010 tot 42 ouderen in 2060 i.p.v. 45 zoals voorzien in de vorige vooruitzichten.

Een grote internationale immigratie, vooral belangrijk bij jonge mensen, en een heropleving van de vruchtbaarheid doen het aandeel van de jongeren (personen tussen 0 en 14 jaar) en van de bevolking op actieve leeftijd (15-64-jarigen) in de hele bevolking stijgen. Hierdoor daalt de demografische afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen in de nieuwe Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060 ten opzichte van de vroegere bevolkingsvooruitzichten. Die coëfficiënt geeft de verhouding weer tussen het aantal personen van 65 jaar en ouder en het aantal personen tussen 15 en 64 jaar. Hij geeft een eerste beeld van de financieringslast van de overheidsuitgaven voor de ouderen. Deze demografische afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen zou van 26 ouderen per 100 personen op actieve leeftijd in 2010 stijgen tot 42 ouderen in 2060. In de vorige vooruitzichten was er nog sprake van 45 ouderen in 2060.

Om de last van de overheidsuitgaven voor de ouderen op de werkende bevolking correct in te schatten, moet men echter rekening houden met nog vele andere factoren dan alleen de demografie, zoals de

activiteitsgraad, de productiviteit, de hoogte van de lonen en de pensioenen enz. Al die factoren kunnen deze verhouding verminderen of verhogen. Het werk van het Federaal Planbureau in het kader van de voorbereiding van het Jaarverslag van de Studiecommissie voor de Vergrijzing heeft precies als doel die diverse invloeden in te schatten⁴.

Het totaal aantal personen binnen de leeftijdsgroepen die voornamelijk de pensioenuitgaven en de zorguitgaven voor afhankelijke bejaarden genereren, neemt echter toe. Voor België nemen de groepen van personen van 65 en meer en van 85 en meer toe van een index 100 in 2010 tot respectievelijk een index 180 en 319 in 2060, met grote verschillen tussen de gewesten voor de tweede groep.

De licht lagere groei van de afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen neemt niet weg het gewicht van de overheidsuitgaven voor ouderen aanzienlijk zullen stijgen. Binnen de demografische vooruitzichten is de projectie over 50 jaar van het aantal ouderen, nl. personen die grotendeels al in de huidige bevolking inbegrepen zijn, doorgaans heel betrouwbaar. Zij kan enkel door een bijzondere gebeurtenis (ramp voor de gezondheid, oorlog, ...) ingrijpend beïnvloed worden. Als we het aantal 65-plussers gebruiken als een indicator voor de evolutie van de pensioenlast, dan zou de index voor het hele land stijgen van 100 in 2010 tot 180 in 2060. Het aantal 85-plussers als indicator voor de evolutie van de uitgaven voor medische verzorging en bejaardenzorg zou stijgen van index 100 in 2010 tot index 319 in 2060 voor België.

Voor de gewesten schommelt de index van de evolutie van het aantal 65-plussers (basis 2010 = 100) rond 180 in 2060, net zoals voor België. In 2060 zou deze index voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en de Duitstalige Gemeenschap respectievelijk 173, 177, 187 en 177 bedragen. Het aantal 65-plussers in Wallonië lijkt tussen 2010 en 2060 sterker te stijgen omdat de bevolking er in 2010 jonger was dan in het Vlaams Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap. De "opaboom", het bereiken van de pensioenleeftijd door de babyboomers geboren na de Tweede Wereldoorlog, zal er pas iets later optreden.

Het percentage 65-plussers in de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en de Duitstalige Gemeenschap zou tot 19, 26, 24 en 29% toenemen. Opvallend is de belangrijke vergrijzing van de Duitstalige Gemeenschap als gevolg van de lage vruchtbaarheid en de hogere levensverwachting (zie tabel 1). Het aandeel 65-plussers in de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is lager over de hele periode, ook al gaat het in stijgende lijn (14% in 2010, 18% in 2060). Dit gewest trekt continu jongeren aan die er voor hun studies, een eerste baan of als migranten komen wonen. Een deel van de Brusselse bevolking verlaat dit gewest alvorens oud te worden om zich te settelen rond de leeftijd van dertig of om elders van zijn pensioen te gaan genieten.

De waarden van de index van het aantal personen van 85 en meer in 2060 (basis 2010 = 100) zijn hoog en kunnen heel sterk afwijken van de gemiddelde waarde voor België (319). De verbeterde levensverwachting beïnvloedt slechts recent en binnenkort massaal de 85-plussers. De index van het aantal 85-plussers (basis 2010 = 100) zou voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en de Duitstalige Gemeenschap in 2060 respectievelijk 207, 348, 303 en 375 bedragen. De voornoemde kenmerken van een jongere bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en een ou-

⁴ Hoge Raad voor Financiën, Studiecommissie voor de Vergrijzing, Jaarverslag, juni 2011 – zie website www.plan.be

dere bevolking in de Duitstalige Gemeenschap worden hier ook teruggevonden. Tijdens de periode 2010-2060 wordt het Vlaams Gewest ook meer getroffen door deze hoge vergrijzing dan het Waals Gewest.

De tabellen van de jaarlijkse evolutie van de bevolking per leeftijd en per geslacht voor de verschillende geografische niveaus bevinden zich op de websites van het FPB en de ADSEI. Naast de voornoemde vitale indicatoren bieden de tabellen met coëfficiënten verschillende maatstaven van de leeftijdsstructuur van de bevolking, onder meer deze die in tabel 3 opgenomen zijn.

Tabel 3 Structuur van de bevolking in België, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap tussen 2000 en 2060

	2000	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2060 BV07	2060 BV10/BV07
België									
Totale bevolking (in duizend)	10.239,1	10.839,9	11.686,9	12.286,1	12.693,3	13.097,5	13.515,0	12.662,8	107
0-14 (%)	17,63	16,90	17,54	17,31	16,64	16,77	16,82	15,77	
15-64 (%)	65,62	65,94	63,49	60,69	59,32	58,73	58,43	57,96	
65+ (%)	16,75	17,16	18,97	22,00	24,04	24,50	24,75	26,27	
Gemiddelde leeftijd	39,6	40,8	41,5	42,5	43,4	43,8	43,8	45,0	
65+ als index (2010=100)	92	100	119	145	164	173	180	179	
85+ als index (2010=100)	79	100	138	152	221	292	319	335	
Afhankelijkheid van de ouderen in % (65+)/ (15-64)	25,53	26,03	29,88	36,25	40,52	41,72	42,37	45,32	
Actieven per oudere (15-64)/(65+)	3,92	3,84	3,35	2,76	2,47	2,40	2,36	2,21	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest									
Totale bevolking (in duizend)	959,3	1.089,5	1.270,9	1.350,6	1.374,5	1.418,4	1.475,2	1.327,7	111
0-14 (%)	17,83	18,93	20,13	19,98	19,07	18,79	18,86	18,46	
15-64 (%)	65,40	67,11	66,91	65,76	64,84	63,98	63,34	61,78	
65+ (%)	16,77	13,96	12,96	14,26	16,09	17,22	17,80	19,76	
Gemiddelde leeftijd	39,1	37,8	37,1	37,8	38,9	39,4	39,6	40,5	
65+ als index (2010=100)	106	100	108	127	145	161	173	172	
85+ als index (2010=100)	92	100	104	105	142	178	207	241	
Afhankelijkheid van de ouderen in % (65+)/ (15-64)	25,65	20,80	19,37	21,68	24,82	26,92	28,10	31,98	
Actieven per oudere (15-64)/(65+)	3,90	4,81	5,16	4,61	4,03	3,72	3,56	3,13	
Vlaams Gewest									
Totale bevolking (in duizend)	5.940,3	6.252,0	6.689,9	7.007,9	7.235,3	7.452,2	7.663,2	7.010,5	109
0-14 (%)	17,05	16,12	16,95	16,73	16,05	16,33	16,41	15,02	
15-64 (%)	66,22	65,72	62,74	59,53	58,09	57,46	57,34	57,25	
65+ (%)	16,73	18,15	20,31	23,75	25,86	26,21	26,25	27,72	
Gemiddelde leeftijd	40,0	41,6	42,5	43,5	44,5	44,7	44,7	46,0	
65+ als index (2010=100)	88	100	120	147	165	172	177	172	
85+ als index (2010=100)	78	100	148	171	242	325	348	350	
Afhankelijkheid van de ouderen in % (65+)/ (15-64)	25,26	27,62	32,38	39,90	44,52	45,61	45,77	48,42	
Actieven per oudere (15-64)/(65+)	3,96	3,62	3,09	2,51	2,25	2,19	2,18	2,07	

VOORUITZICHTEN

	2000	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2060 BV07	2060 BV10/BV07
Waals Gewest									
Totale bevolking (in duizend)	3.339,5	3.498,4	3.726,1	3.927,6	4.083,5	4.226,9	4.376,7	4.324,6	101
0-14 (%)	18,60	17,66	17,72	17,43	16,85	16,86	16,84	16,15	
15-64 (%)	64,62	65,96	63,66	61,03	59,66	59,21	58,67	57,95	
65+ (%)	16,78	16,38	18,62	21,54	23,49	23,94	24,49	25,91	
Gemiddelde leeftijd	39,3	40,4	41,2	42,2	43,2	43,5	43,7	44,7	
65+ als index (2010=100)	98	100	121	148	167	177	187	195	
85+ als index (2010=100)	77	100	130	134	209	270	303	339	
Afhankelijkheid van de ouderen in % (65+)/(15-64)	25,97	24,83	29,25	35,30	39,37	40,43	41,74	44,71	
Actieven per oudere (15-64)/(65+)	3,85	4,03	3,42	2,83	2,54	2,47	2,40	2,24	
Duitstalige Gemeenschap									
Totale bevolking (in duizend)	70,8	75,2	79,4	81,5	82,0	82,2	82,7	84,3	98
0-14 (%)	18,87	16,39	14,78	14,27	13,28	13,15	13,46	15,35	
15-64 (%)	65,34	65,62	65,33	61,04	58,44	58,23	57,59	57,12	
65+ (%)	15,79	17,99	19,89	24,69	28,28	28,62	28,95	27,53	
Gemiddelde leeftijd	39,3	41,4	43,4	45,1	46,8	47,4	47,3	46,0	
65+ als index (2010=100)	83	100	117	149	171	174	177	173	
85+ als index (2010=100)	78	100	150	181	245	354	375	379	
Afhankelijkheid van de ouderen in % (65+)/(15-64)	24,17	27,42	30,45	40,45	48,40	49,15	50,26	48,20	
Actieven per oudere (15-64)/(65+)	4,14	3,65	3,28	2,47	2,07	2,03	1,99	2,07	

Bron: 2000-2009: waarnemingen, NR-ADSEI; 2010-2060: Bevolkingsvooruitzichten 2010-2060, FPB-ADSEI

Het Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut.

Het FPB voert beleidsrelevant onderzoek uit op economisch, sociaaleconomisch vlak en op het vlak van leefmilieu. Hiertoe verzamelt en analyseert het FPB gegevens, onderzoekt het aanneembare toekomstscenario's, identificeert het alternatieven, beoordeelt het de gevolgen van beleidsbeslissingen en formuleert het voorstellen.

Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen. Het FPB zorgt voor een ruime verspreiding van zijn werkzaamheden. De resultaten van zijn onderzoek worden ter kennis gebracht van de gemeenschap en dragen zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

url: <http://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

De publicaties van het Federaal Planbureau

Met het oog op informatieverstrekking en transparantie publiceert het Federaal Planbureau (FPB) regelmatig de methoden en resultaten van zijn werkzaamheden. De publicaties van het FPB zijn georganiseerd in 3 reeksen: de Vooruitzichten, de Working Papers en de Planning Papers. Het FPB publiceert eveneens rapporten, een Engelstalig kwartaalverslag en occasioneel ook boeken. Bepaalde publicaties zijn het resultaat van een samenwerking met andere instellingen.

Alle publicaties van het Federaal Planbureau zijn beschikbaar op www.plan.be

Reeksen

Vooruitzichten

Een van de belangrijkste opdrachten van het Federaal Planbureau (FPB) bestaat erin de beleidsmakers te helpen anticiperen op de toekomstige evolutie van de Belgische economie.

Onder de verantwoordelijkheid van het INR maakt het FPB aldus twee keer per jaar, in februari en september, kortetermijnvoorzichten voor de Belgische economie - de *Economische begroting* - met het oog op, zoals de naam aangeeft, de opmaak en de controle van de Rijksbegroting. Op verzoek van de sociale partners publiceert het FPB in mei de *Economische middellangetermijnvoorzichten* in een internationale context. In het verlengde daarvan worden, in samenwerking met regionale instellingen, de

Regionale economische vooruitzichten opgesteld. De *Nime Outlook* beschrijft één keer per jaar middellange-termijnvooruitzichten voor de wereldeconomie. Het FPB publiceert om de drie jaar *Langetermijn-energievooruitzichten voor België*. Ook om de drie jaar stelt het, in samenwerking met de FOD Mobiliteit en Vervoer, *Langetermijnvooruitzichten voor transport in België* op. Tot slot maakt het FPB jaarlijks in samenwerking met de ADSEI *Bevolkingsvooruitzichten* op lange termijn.

Working Papers

De Working Papers presenteren de resultaten van lopend onderzoek in de studiedomeinen van het FPB. Ze worden gepubliceerd om bij te dragen aan de verspreiding van kennis over hoofdzakelijk economische fenomenen en om het inhoudelijk debat te stimuleren. Bovendien leveren ze een conceptuele en empirische basis voor de besluitvorming. Ze zijn vaak technisch van aard en gericht op een publiek van specialisten.

Planning Papers

De Planning Papers presenteren afgeronde studies over thema's van algemene strekking. Ze zijn niet specifiek gericht op een gespecialiseerd publiek en beschikbaar in het Nederlands en het Frans.

Overige publicaties

Rapporten

De rapporten beschrijven de resultaten van werkzaamheden die voortvloeien uit wettelijke opdrachten of als antwoord op specifieke vragen van de overheid, de regering of de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

Boeken

Het FPB publiceert occasioneel studies in boekvorm.

Short Term Update

De Short Term Update (STU) is een Engelstalig kwartaalverslag dat een actueel overzicht biedt van de Belgische economie. Op basis van tientallen indicatoren levert de STU ofwel een follow-up van de conjunctuur, of een analyse van de structurele evolutie van de economie. Bovendien gaat elke STU dieper in op een bepaalde studie van het FPB die verband houdt met de economische actualiteit. Ten slotte geeft dit verslag een overzicht van het lopend onderzoek binnen het FPB en van de belangrijkste beslissingen van de Belgische regeringen die de economische situatie kunnen beïnvloeden.

Federaal Planbureau
instelling van openbaar nut

Kunstlaan 47-49
B-1000 Brussel
tel.: +32-2-5077311
fax: +32-2-5077373
e-mail: contact@plan.be
<http://www.plan.be>

Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

WTC III - Simon Bolivarstraat 30
B-1000 Brussel
tel.: +32-2-2775576
e-mail: info@statbel.economie.fgov.be
<http://statbel.fgov.be>

Dit document is de vrucht van een samenwerking tussen de bovenvermelde instellingen.

Drukkerwerk: Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie
Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie